

**Nasjonalparkstyret
for Jotunheimen
og Utladalen**

Postadresse
Postboks 987
2604 LILLEHAMMER

Besøksadresse
Norsk fjellsenter
Brubakken 2, 2686 Lom
Luster kommune,
Kommunehuset, 6868 Gaupne

Kontakt
Sentralbord: +47 61 26 60 00
Direkte: +47 57 64 31 47
fminpost@statsforvalteren.no
<http://www.nasjonalparkstyret.no/jotunheimen>

Utladalen sameige v/Øyvind Samnøy
Hestehagen 46
6877 FORTUN

Saksbehandler Eldrid Nedrelo

Vår ref. 2021/1112-1 432.2

Dykkar ref.

Dato 10.02.2021

Delegert vedtak - Utladalen landskapsvernområde - Dispensasjon - 2021 - 2025 - Bruk av helikopter for transport av kjøt i samband med jakt - Utladalen Sameige

Vi viser til dykkar søknad av 20.01.21 om framhald av løyve til helikopterfrakt av jaktkjøt 2021-2025.

Delegert vedtak

Med heimel i verneforskrifta for Utladalen landskapsvernområde §3 pkt. 6.3 d) og verneforskrifta for Jotunheimen nasjonalpark § 4 første alternativ, jf. naturmangfaldlova § 48 første ledd, første alternativ, får Utladalen Sameige løyve til å lande med helikopter i Utladalen landskapsvernområde for utfrakting av felt storvilt. Løyvet gjeld:

- 1 landing ved Skogadalsbøen turisthytte i perioden frå 20.08. og fram til vertskapet på Skogadalsbøen forlet hytta (ca. 15.-20.09).
- 2 landingar ved jakthytta i Guridalen, alternativt Skogadalsbøen i tida frå vertskapet i Skogadalsbøen turisthytte forlet hytta for sesongen og fram til jaktperioden for hjort og elg er slutt 23.12.
- 1 landing ved hytta i Utladalsholet (Vormeli) dersom det vert skote dyr i nærleiken.

Løyvet er gjeve på vilkår av

- Løyvet gjeld for 5 år, dvs. for åra 2021 – 2025. Det må søkjast om nytt løyve for jakt sesongen 2026.
- Det skal leggjast til grunn ein restriktiv bruk av helikopter frå jegerane si side, dvs. omfanget av kjøt skal vere større enn det ein kan forvente at jegerane sjølve kan bere ut av området.
- Bruk av helikopter skal avgrensast til det som er strengt naudsynt, og i størst mogleg grad samordnast med annan helikoptertransport i området (dei mest aktuelle er DNT/ Skogadalsbøen Turisthytte og Hydro).
- Dersom utflyging ikkje kan samordnast med annan transport og må skje med landing i Helgedalen, skal flyging skje over Gjertvassdalen via Keiserpasset for å unngå bruk av helikopter i vernesona.
- Løyvet gjeld ikkje rein persontransport som frakt av jegerar og andre personar ut og inn av området.
- Løyvet gjeld ikkje frakt av varer og utstyr inn i området knytt til jakta.
- Løyvet gjeld ikkje søndagar og heilagdagar.

- Bruk av helikopter skal meldast til SNO v/Rigmor Solem (mob. 95965158) seinast dagen før transport. SNO vil kunne gje informasjon om flygetida eller flygeruta bør endrast av omsyn til villrein.
- Løyvet skal takast med ved flyging og visast ved kontroll.
- Det skal førast køyreskjema som skal vere med under transporten, jf. vedlegg til løyvet. Køyreskjema skal fyllast ut før turen og sendast til Nasjonalparkstyre for Jotunheimen og Utladalen innan 15.01. kvart år med oversikt over bruken av helikopter.
- Løyvet kan endrast eller trekkast tilbake dersom vilkåra vert brotne.

Løyvet gjeld berre i medhald av verneforskrifta og søkjar må hente inn eventuelt løyve etter motorferdselslova frå Luster kommune og frå grunneigar.

Dokument i saka

Søknad datert 20.01.21 frå Utladalen Sameige v/Øyvind Samnøy.

Saksopplysningar

Søknaden:

«Me viser til tidlegare løyve til helikopter frakt i landskapsvernområdet for perioden 2016-2020. Dette var handsama i Nasjonalparkstyret under utvalsak 37/2016.

Grunngjeving for søknaden er som før (sjå under). I tillegg til dette viser me til at bruken av løyve har vore minimal og at inga misbruk har funne stad.

Søknaden gjeld for det fyrste framleis å ha fire landingsløyve med helikopter i jakttida til utflyging av slakt, anten ved gjetarhytta i Guridalen eller på Skogadalsbøen eller i Utladalsholet. Med jakttida meiner me her storviltjakta.

Bakgrunnen for søknaden er som før store mengder kjøt og lange avstandar, samt store høgdeskilnader. Utan helikopter vil storviltjakta i Utladalen mista mykje verdi.

Det seier seg sjølv at det ved jakt f. eks. for 5-6 personar i eit par veker, krevst ein god del utstyr og proviant. Me vil difor i tillegg søkja om løyve til at utstyr kan verta flogge inn i samband med jakta inntil to hiv pr. år. Landinga skal vera ved gjetarhytta i Guridalen eller ved Skogadalsbøen. Dette ville gjera den naturbruken som jakta er, ein god del meir attraktiv.

Me vonar på eit positivt svar, slik at jakta framleis kan vera ein del av naturbruken i Utladalen og ei tilleggsinnkoma for grunneigarane.»

Bakgrunn for søknaden

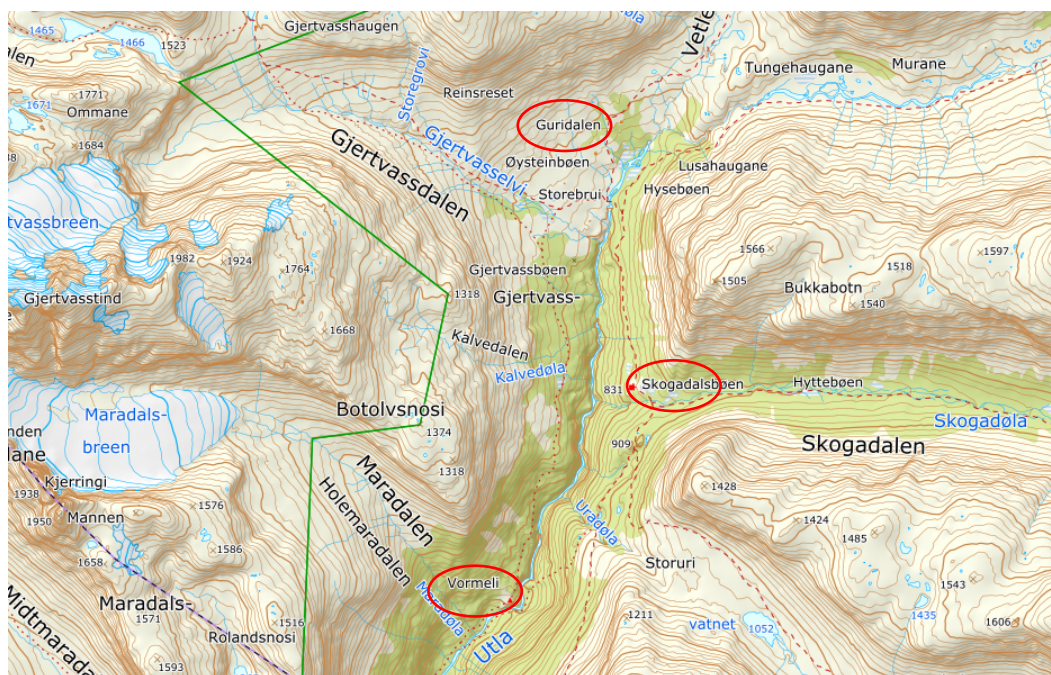
Søknaden gjeld framhald av eit løyve som vart gjeve i perioden 2016-2020. Tidlegare løyve femner om utfrakting av kjøt med helikopter frå tre spesifiserte landingsstader, Skogadalsbøen, jakthytta i Guridalen, og Utladalsholet (Vormeli) i Utladalen landskapsvernområde, i alt fire gonger i løpet av jaktperioden for storviltjakt, reinsdyr (20.08-30.09) og hjort og elg (01.09-23.12).

For perioden 2021-2025 søker ein i tillegg om løyve til innflyging av utstyr, to hiv per år, med landing ved gjetarhytta i Guridalen eller ved Skogadalsbøen.

I tidlegare søknader og løyve er det presisert at Guridalen og Skogadalsbøen er valde som dei faste landingsplassane fordi Utladalen Sameige si hytte er det mest naturlege utgangs- og endepunkt for jaktturane, og med det, den mest naturlege staden for utflyging av jaktutbyte. Skogadalsbøen vil vere ein aktuell overnattingsplass dersom det er eit større jaktlag enn det Utladalen sameige si hytte kan huse. Skogadalsbøen som utgangspunkt gjev også høve til å samordne utflyging med Den Norske Turistforening i samband med stenging av hytta kring midten av september. Utladalsholet (Vormeli) er vald som landingsplass fordi det ligg svært avsides dersom det vert skote storvilt, og vil då vere ein naturleg samlingsplass.

Utladalen Sameige har hatt fleirårig løyve sidan 1999, men behovet har variert og dei siste åra har uttransporten i hovudsak vorte gjort med hest.

Kartet nedanfor viser dei tre stadane ein søker om å lande med helikopter innanfor Utladalen landskapsvernområde.

Kartet viser aktuelle landingsstader med helikopter, Guridalen, Skogadalsbøen og Utladalsholet (Vormeli).

I rapport for tidlegare løyve opplyser søkjar at ein ved eit par tilfelle har nytta helikopter for uttransport av felt storvilt frå Skogadalsbøen til Styggedal. Då har ein landa ved snuplassen i enden av vegen øvst i Helgedalen. Dvs. at transporten går frå Skogadalsbøen i Utladalen landskapsvernområde og gjennom Jotunheimen nasjonalpark før ein landar utanfor nasjonalparken. Ved samordning av transporten med DNT Oslo og Omegn frå Skogadalsbøen er aktuell landingsstad utanfor nasjonalparken ved Krossbu.

Heimelsgrunnlag Delegering

Nasjonalparkstyret har delegert forvaltingsmyndigheit for Jotunheimen nasjonalpark og Utladalen landskapsvernområde i medhald av reviderte vedtekter gjeldande frå 01.01.2020. Nasjonalparkstyret har i møte 11. mai 2016 delegert til nasjonalparkforvaltar å gjera vedtak i kurante saker etter dei spesifiserte dispensasjonsreglane og i saker etter naturmangfaldlova § 48 med etablert forvaltingspraksis. Forvaltar vurderer denne saka til å vere av kurant karakter etter dei spesifiserte dispensasjonsreglane, og i tråd med etablert praksis for motorisert ferdsel.

Verneforskrift for Jotunheimen nasjonalpark og Utladalen landskapsvernområde av 14.11.14

Formålet med Utladalen landskapsvernområde er «- - - å ta vare på eit vilt og vakkert vestlandslandskap med økologisk verdi, kulturell verdi og opplevingsverdi og som er identitetsskapande, i tilknytning til Jotunheimen nasjonalpark.

Vidare er formålet med vernet å ta vare på:

- eit naturområde med eit rikt dyre- og planteliv som pregar dette.
- - - -

Ålmenta skal ha høve til uforstyrra naturoppleving gjennom utøving av naturvenleg og enkelt friluftsliv med liten grad av teknisk tilrettelegging.»

Etter verneforskrifta for Utladalen landskapsvernområde, er motorferdsel på land og i vatn, medrekna start og landing med luftfartøy, og lågtflyging under 300 m over bakken forbode (verneforskrifta § 3 pkt. 6.1), med unntak gjeve i pkt.

6.2 og 6.3. Med heimel i verneforskrifta § 3 pkt. 6.3 d) kan *forvaltningsstyresmakta gi løyve til uttransport av felt elg, hjort og rein.*

Formålet med Jotunheimen nasjonalpark er «å ta vare på eit stort, samanhengjande og villmarksprega naturområde i overgangen mellom austlandsk og vestlandsk fjellnatur som inneheld særprega og representative økosystem og landskap utan tyngre naturinngrep.

Vidare er formålet med vernet å ta vare på:

- *Eit høgfjellsøkosystem med eit eigenarta og variert naturmangfal, medrekna artar, bestandar, naturtypar og geologi.*
- - - -
- *Leveområde for villreinen*
- *Klturminne*

Ålmenta skal ha høve til uforstyrra naturoppleving gjennom utøving av naturvenleg og enkelt friluftsliv med liten grad av teknisk tilrettelegging.»

Etter verneforskrifta for Jotunheimen nasjonalpark, er motorferdsel på land og i vatn, medrekna start og landing med luftfartøy, og lågtflyging under 300 m over bakken forbode (verneforskrifta § 3 pkt. 6.1), med unnatak gjeve i pkt.

6.2 og 6.3. Det er ikkje nokon spesifisert unntaksregel for motorferdsel knytt til jakt i verneforskrifta for nasjonalparken, og ein søknad om dispensasjon krev difor behandling etter den generelle dispensasjonsheimelen i § 4 første alternativ, dvs. vurdering etter naturmangfaldlova § 48 første ledd, første alternativ.

Naturmangfaldlova § 48 set svært strenge krav til når ein dispensasjon eventuelt kan vurderast, men opnar for tiltak som «*ikke strider mot verneformålet og ikke påvirker verneverdiene nevneverdig*». Begge vilkår må vera oppfylt. Dispensasjonen *må* ikkje gjevast sjølv om vilkåra er oppfylt. Det skal gjerast ei konkret vurdering i den einskilde saka, og skjøn og retningslinjer frå overordna styresmakter er del av vurderinga samstundes som ein skal vektlegge tilrettelegging for verdiskaping. Dispensasjonsregelen i § 48 kan ikkje brukast for å utvide rammene gjeve i vernevedtaket, men er ein sikkerheitsventil som skal fange opp uføresette eller heilt spesielle tilfelle som ikkje var vurdert på vernetidspunktet

Forvaltingsplan (Utkast 2008)

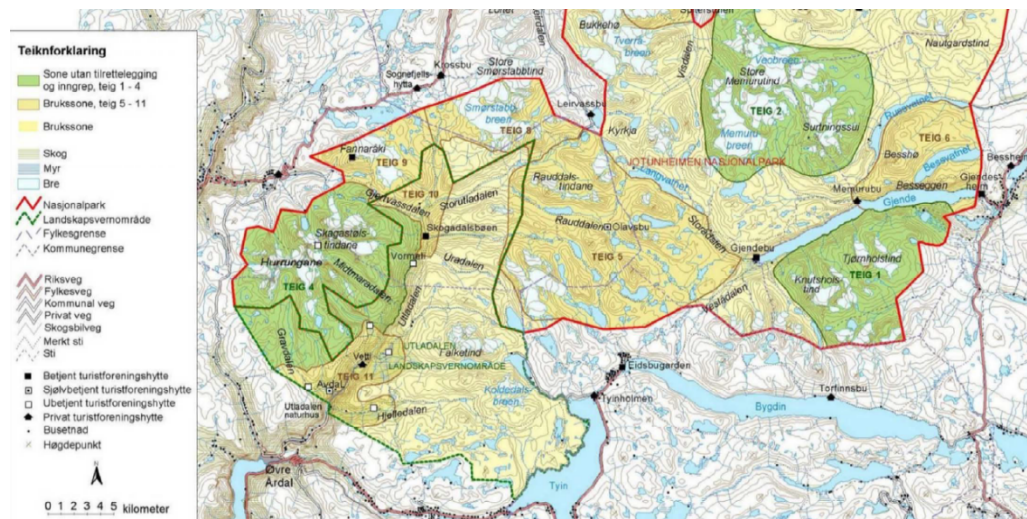
I forvaltingsplanen er det presisert at «Det er generelt ønskeleg å halde omfanget av motorferdsel i Jotunheimen nasjonalpark og Utladalen landskapsvernordning så lågt som mogleg, både når det gjeld vinter og sommar, på land og på vatn og i lufta. Også lovleg motorferdsel skal haldast på eit så lågt nivå som mogleg, og må avgrense seg til det som er naudsynt.»

Vidare heiter det at løyve til motorferdsel i samband med utøving av jakt og til frakt av jakt- eller fiskeutbyte, med fly helikopter eller snøskuter, normalt ikkje vil bli gjeve.

Det er også presisert at landing med, og transport av personar i verneområda er forbode. Slike løyve vil normalt heller ikkje bli gjeve. Det same gjeld transport av mat, proviant og utstyr i samband med fjellturar. Og det vil vere vanskelegare å få løyve til motorisert ferdsel innanfor vernesonene samanlikna med brukssonene.

Forvaltingsplanen deler verneområdet inn i ulike soner etter grad av tilrettelegging, og gjennom differensiert forvaltingspraksis tek ein sikte på å bevare områda markert med grønt på forvaltingsplankartet mest mogleg uforstyrra. Soneinndelinga gjeld både i høve til tekniske inngrep og ulike aktiviteter, som bruk av motorferdsel.

Kartutsnittet nedanfor viser soneinndelinga i forvaltingsplanen, med grønne teigar som skjerma:

Helikopterflyginga er planlagt:

- I brukssone, teig 10 ved Guridalen og Skogadalsbøen,
- I brukssone i Utladalen landskapsvernområde ved Vormeli.

I brukssjonene er det opna for ein viss aktivitet så lenge ein tek omsyn til sårbare artar og andre verneverdiar.

Naturmangfaldlova

Alle tiltak skal vurderast etter naturmangfaldlova §§ 8-12 (kunnskapsgrunnlag, føre-var-prinsippet, samla belastning på økosystemet, kostnader ved miljøforringing berast av tiltakshavar, og miljøforsvarlege teknikkar og driftsmetodar), jf. § 7.

Presedens

Det er lang avstand til næraste veg frå jaktområda, enten ved Turtagrø, Sognefjellshytta eller i Utladalen, og mange høgdemeter (opp i 1500 moh.) Dette gjer terrenget særleg utfordrande for uttransport av jaktutbytte. Det er store jaktområde med mange jaktløype (dvs. store mengder kjøt). Det er difor etablert praksis å gi løype til bruk av helikopter for uttransport av kjøt i slike tilfelle.

Transport av varer og utstyr inn i området knytt til jakta, vil kunne skape uheldig presedens og generere stor auke i motorferdsel innanfor verneområda, både i Utladalen landskapsvernområde, nasjonalparken og i andre verneområde. Jakt er ikkje rekna som næring, men ei form for utøving av friluftsliv. Eit evt. løype til transport av varer og utstyr i samband med jakt inn i området, vil altså kunne skape uheldig presedens og medføre stor samla belastning på området.

Vurdering:

Jakt er definert som ein friluftslivsaktivitet, og det vil som hovudregel vera høg terskel for å gje løyve til bruk av helikopter i samband med uttak av jaktutbytte, jf. forvaltningsplan for Jotunheimen nasjonalpark og Utladalen landskapsvernområde.

I område der det er langt til næraste veg frå jaktområda og mange høgdemeter (opp i 1500 moh.) er terrenget særleg utfordrande for uttransport av jaktutbytte, slik som i området Guridalen – Skogadalsbøen - Utladalsholet. Dette gjeld særleg der det er store jaktområde med mange jaktløyve (dvs. store mengder kjøt). Fylkesmannen i Sogn og Fjordane gav løyve til uttransport av kjøt frå dette området for åra 2002 - 2011, og nasjonalparkstyret for Jotunheimen og Utladalen gav løyve til uttransport i periodane 2012-2016 og 2016-2020. Løyve til bruk av helikopter for uttransport av kjøt frå området vart første gong gjeve i 1999.

På bakgrunn av forvaltingspraksis i tidlegare vedtak og føringane i forvaltningsplanen, vurderer forvaltar at søknaden kan behandlast som eit delegert vedtak.

Tiltaket må vurderast etter verneforskrifta for Utladalen landskapsvernområde § 3 pkt. 6.3 d) og Jotunheimen nasjonalpark § 4, første alternativ. Ein må først ta stilling til om vilkåra er oppfylt. Vilråa føreset at tiltaket ikkje er i strid med formålet med vernevedtaket og at det ikkje påverkar verneverdiane nemneverdig.

Kunnskapen om området er dokumentert gjennom forvaltningsplan for Jotunheimen nasjonalpark og Utladalen landskapsvernområde, forarbeidet til verneforskrifta og tidlegare erfaring med helikoptertransport i området. Transporten er lagt utanfor den sårbare hekke-og kalvingstida. Det er ikkje registrert trua og sårbare artar i områda det er søkt om landingsløyve for i det aktuelle tidsrommet (Naturbase 25.01.2021). Det er registrert ei slåtteeng i Utladalsholet med verdi svært viktig, verdi A, men ein vurderer at landing med helikopter ikkje vil skade naturmangfaldet i enga. Normalt vil villrein ha trekt ut or området på den tida det kan vere aktuelt å lande i Helgedalen. Kunnskapsgrunnlaget jf. § 8 vert vurdert som godt i området, og føre-var prinsippet vert difor ikkje vektlagt i saka, jf. naturmangfaldlova § 9.

Økosystemtilnærming og samla belastning på verneområdet skal vurderast jf. nml. § 10. På Skogadalsbøen er det noko motorisert ferdsel med helikopter knytt til drifta av turisthytta. Det er viktig å halda motorferdsel på eit lågt nivå, og det er difor sett viklår om samordning av transport i området. Faunaen er mindre sårbar for forstyrning om hausten. Forvaltar meiner bruk av helikopter for uttransport storviltkjøt er innanfor det ein kan rekna som akseptabelt når transporten vert avgrensa til naudsynt transport av felt storvilt. Det er ikkje gitt løyve til uttransport av felt storvilt med helikopter andre stader i Jotunheimen. Det aktuelle området har sær sarskeleg tilgjengeleg terreng. Rapportar frå søkjar viser at jegerane har oppfylt vilråa med å vera restriktive, og har ikkje nytta løyve til helikoptertransport unødig.

Forvaltar meiner det ikkje kan gjevast løyve til transport av varer og ustyr inn i området knytt til jakta, då det vil kunne skape uheldig presedens (jf. vurdering ovanfor) og vil medføre for stor samla belastning på området. Løyve til uttransport av kjøt kan gjevast med heimel i dei spesifiserte dispensasjonsreglane, og for å ta vare på kjøtet av næringsmiddelomsyn. Transport av varer og ustyr inn i området knytt til jakta kan evt. kombinerast med frakt av varer og brensel i samband med gjeting i Guridalen og ved buføring av sauer, føreset at det

ikkje genererer fleire turar med transport. Forskrifta opnar ikkje for motorferdsel for utøving av jakt/friluftsliv.

Med vilkåra som er sett for løyvet vert den samla belastninga på området av motorferdsle i denne delen av Utladalen landskapsvernområde, brukssone teig 10 og brukssone (jf. kart i avsnittet om forvaltingsplan ovanfor) vurdert til å vera på eit akseptabelt nivå. Evt. utflyging med landing inst i Helgedalen må skje i brukssone teig 9, dvs. over Gjertvassdalen.

Helikoptertransporten vil ikkje medføra særleg miljøforringingar, og søknaden er difor ikkje vurdert etter nml. § 11.

Øvre Utladalen der jakta føregår er langt frå veg og vanskeleg tilgjengeleg. Mange høgdemeter, opp i 1500 moh. og den lange transporten til bilveg, gjer terrenget særleg utfordrande for uttransport av jaktutbyte. Forvaltar vurderer helikoptertransport som den einaste aktuelle transportmetoden ved sidan av hest, i dei tilfelle det er naudsynt med uttransport av storviltkjøt i dette terrenget. Tiltakshavar har nytta hest ved fleire høve tidlegare, og det vart forsøkt i 2019, men då måtte ein avbryta transporten pga. store snømengder. Transport med helikopter vert vurdert som miljøforsvarleg til dette føremålet jf. nml. § 12. Det er viktig at løyveinnehavaren planlegg transporten godt slik at det er råd å samordna med transport frå DNT hytta på Skogadalsbøen. Transporten bør skje ein kvardag, og ikkje helg av omsyn til friluftslivet.

Konklusjon

Med dei vilkåra som vert sett, vurderer forvaltar at løyvet ikkje vil påverkar verneverdiane nemneverdig og at det ikkje er i strid med verneformålet. Området kan reknast som særst vanskeleg terreng, og er vanskeleg tilgjengeleg. Det kan vera vanskeleg å gå så lange avstandar i dels bratt terreng slik det her er snakk om.

Med bakgrunn i vurderingane etter naturmangfaldlova §§ 8-12 og verneforskriftene vurderer forvaltar det kan gjevast dispensasjon til uttransport av felt storvilt med heimel i verneforskrifta for Utladalen landskapsvernområde § 3 pkt. 6.3 d) og verneforskrifta for Jotunheimen nasjonalpark § 4 første alternativ, jf. naturmangfaldlova § 48 første ledd, første alternativ.

Klage

Vedtaket kan påklagast etter reglane i forvaltingslova. Eventuell klage skal stilast til Miljødirektoratet, men sendast via nasjonalparkstyret innan 3 veker etter at brevet er motteke.

Med helsing

Eldrid Nedrelo
nasjonalparkforvaltar

Etter våre rutinar er dette brevet godkjent og sendt utan underskrift

Vedlegg
Køyreskjema

Kopi per e-post til:
SNO Jotunheimen v/Rigmor Solem
Luster kommune
Statsforvaltaren i Vestland
Kari Sveen